

OBRA LITERÀRIA

L'interès per la literatura —no considerada sols com un entreteniment sinó sobretot com un element fonamental de la recerca del coneixement o del saber— ha estat una constant en la vida d'Enric Casassas i Simó, des de la primera joventut fins als darrers dies, encara que per diversos motius no s'hagi preocupat mai de publicar les obres diguem-ne de literatura pura. Així, sabem de la novel·la d'adolescència, de proses diverses de diverses èpoques, d'assajos sobre temes molt diferents, de traduccions de poesia i de tota una molt considerable obra poètica.

En el terreny de la prosa destaca el llibre *Aproximacions*, mena de dietari sobre un viatge a Rússia del 1991 (alguns textos relacionats amb el qual foren publicats al *Butlletí de la Societat Catalana de Ciències*, vol. XIII, núm. 1, pàg. 417-432, i també n'ha de sortir un petit fragment en un dels propers números de la revista *El contemporani*).

Pel que fa a la poesia, Enric Casassas i Simó ha deixat els següents reculls perfectament acabats (gairebé tot és poesia en vers, però també hi ha algunes mostres de poemes en prosa): *Terbol dilluns* (1944-1945), *Vuit al cinc* (1946-1947), *Obra gairebé pòstuma* (1969-1979), *Tríptic amb notes i colofó* (1979), *Les proses dels pins* (1981), *Les flors del torrent* (1988-1991), *Tots els dits* (1991), *Multituds al carrer* (1992-1995) i *Tres dijous per setmana* (1996-1998), a més d'alguns, no pas molts, poemes esparsos. De tota aquesta obra solament n'han estat publicats dos poemes a l'*Antologia poètica universitària* de 1949 i tres al número de *Reduccions* dedicat al tema «Poesia i ciència» (núm. 62-63, 1995).

Aquí oferim, ara, com a mostra, un poema de la primera època (*La divina comèdia, potser*) i quatre dels darrers anys: la prosa és una de les «notes» del *Tríptic amb notes i colofó*, «La tanca del lilà» és de *Les flors del torrent*, el poema dedicat a Borís Sobolev és de *Multituds al carrer* i «Multituds irruents» pertany a *Tres dijous per setmana*.

ENRIC CASASSAS I FIGUERAS

LA DIVINA COMÈDIA, POTSER

Ressuscitava, sí, com l'idilli difunt
ressuscitava en la flor que en el llibre és servada,
ressuscitava, sí, amb el somriure a punt
abans de rebre l'ordre absurda del traspunt
sarcàstic i neuròtic. Ja ressuscitava

passejava pel món el seu mirar insolent
més sarcàstica encara que el traspunt-herbolari
que amb herbetes adoba el desenllaç absent.
i moria de nou, entre el dir de la gent
de seny, de sexe obtús, de missa i de rosari.

Oh Déu senzill, Déu implacable, Déu estrany,
que neuleixes l'atzar sense treure florida,
de sempre amargs, els dilluns tèrbols de tot l'any
emfàtics vénen i esmussats pel viarany
de la impotent literatura de la vida.

1946

* * *

«Han escampat per l'aire tot de radiacions ionitzants. Moltes i molt diverses. I cada dia més. N'hi ha de molt energètiques, com mils de bales de metrallera alhora, n'hi ha de menys, com una sola bala, totes bronzint, totes frement, totes fimbrant. No en sentiu els xiulets, com jo els sento? No sentiu com se us claven, mitocondries amunt, com us burxen la doble espiral del codi genètic, com jo sento? De les cèl·lules masegades, torturades, mutades, cada dia més, què en farem? Nosaltres, sense cau ni redós ni escapador, sense remeis ni galivances. Ja a l'altra banda dels murs de l'angoixa, què ens resta? Les neurones, mústics els àxons, corsecats els nuclis, se'ns neguen a respondre; l'ànima, prenyada d'isòtops, se'ns esfilagarsa. Als grocs embreixats, als avencs de les bruixes, les mares i els fills. I tota la corrua dels humans, a la frau del diable, de tomballons, de tomballons.»

* * *

LA TANCA DEL LILÀ

Agraixo l'astúcia de l'enginyer constructor de tanques,
que entre els anuncis programà una esclatxa
perquè pugui abocar-s'hi el branquilló esqualid del lilà.

Avui, entre les grans veritats contingents que ens volen fer creure
floreix la petita veritat de debò, olorosa, del raïm tirsoide
primordial, d'abans que fossin inventats els algorismes.

Què vols? Acer inox, ciment, polímers sindiotàctics,
aliatges lleugers comòsits, missatges anònims,
què vols? Els peregrins incrèduls.

I els pobres amants.

I els dos o tres poetes.

A l'Espinàs, maig 1989

*LOMONOSOVSKII PROSPEKT CANTONADA
PROSPEKT VERNADSKOGO, MOSCOU
(JUST A L'ESTACIÓ DE METRO UNIVERSITET)*

a Borís Sobolev

Com les regurgitacions
intermitents de Gargantua
després dels àpats succulents
més ben regats, així els folcats
de joves sense faç que aboca
la sortida del metro cada
minut i mig, que marxen muts
arrossegant els peus sense esma
vers aules on el temps que passa
se'ls mostra tal com és: ocell
de presa llaurador de solcs
amb bec ingrat, i lladre inútil.

Hores després, arrossegant
els peus, retornen sota terra,
ni faç ni veu, grans de corquim,
els llibres mai no oberts. El metro
voraç els engloteix i els porta
Enlloc, allà on la vida rau.

abril 1993

MULTITUDS IRRUENTS

Ja no són les belles dames d'antany,
les de set claus de petres per cloure els cinturons de castedat,
les que ens provoquen, ai, la melangia.

Ni el vibrar del bronze de campanes
tocant a morts, qui sap si per a tu;
ni l'aram de l'armadura de mudar que duu el déu Mart
quan surt a festejar.

Ja no és el plomall de fils d'or i d'argent del casc
del nostre rei de ferro, ni l'alt rei en Jaume,
ni el bigotàs d'aquell teutó invencible, mariscal de ferro tot ell,
ni l'acer al vanadi, ni l'acer al tungstè, ni l'acer al crom-níquel-molibdè
de l'armament de l'emblanquinador vienès,
el del bigoti castís,
recaptador de dentadures, de les de metalls nobles.

Ni és tan solament el metall xarolat
que aquells guàrdies tenien en lloc d'ànima.

No, de melangia, ara, no en tenim res, ni d'enyorança.

Ara ens enamora el plàstic, d'un llustre com les plomes de l'esmerla,
i el cautxú de síntesi, mat com el bec de la garsa innoble.

Amb el cap escalfat duen un casc de polièster creuat amb estirè,
la visera de metacrilat els protegeix el rostre;
un corretjam de polipropilè sindiotàctic els cenyeix;
tots en rengles, espatlla contra espatlla, com els deu mil de Xenofont,
escut contra escut, polimetacrilat de metil, el més rígid,
fan una paret transparent inexpugnable
des d'on llencen projectils d'ABS endurit.

Els agrada pegar amb porres de policloroprè.
Moderns, vesteixen dacró, crilenka, rilsan i saran,
duen plantilles de poliuretà a les botes,
moderns a la bragueta els llisca la cremallera de niló.

Reminiscent, de l'era del metall només els resta
la puntera de les botes, de titani, el metall uralià més dur,
que fa més dolorós el cop de peu
al costellam, a l'engonal del caigut
quan la multitud irruent és dispersada.

març 1998